

ความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศ
ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

Entrepreneurial Intention of University Students
in selected Southeast Asian Countries

นิรันดร์ ทัพไชย¹

Nirundon Tapachai

Received & September 22, 2021 & Revise March 31, 2022 & Accepted March 31, 2022

บทคัดย่อ

มหาวิทยาลัยในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความคิดในการเป็นผู้ประกอบการ พร้อมทั้งพัฒนาความรู้และทักษะทางธุรกิจเบื้องต้นให้แก่นักศึกษาเพื่อการเริ่มต้นทำธุรกิจ การพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการให้แก่ศึกษาจำเป็นต้องเข้าใจแรงจูงใจหรือความตั้งใจของนักศึกษาในการเป็นผู้ประกอบการและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจนั้น วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้คือ 1) เพื่อศึกษาความตั้งใจการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่สุดท้ายในสาขาธุรกิจและ/หรือเศรษฐศาสตร์ในประเทศไทย ลาว และเมียนมาร์ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาโดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมที่ได้มีการวางแผน (Theory of Planned Behavior = TPB) ได้แก่ ทักษะที่มีต่อการเป็นผู้ประกอบการ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม และ ปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางธุรกิจส่วนบุคคล ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้ประกอบการและค่านิยมส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักศึกษาจากคณะบริหารธุรกิจหรือคณะเศรษฐศาสตร์จำนวน 854 คน จากประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 3 ประเทศ ได้แก่ ไทย พม่า และ สปป.ลาว โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบความสะดวก (convenience sampling) เครื่องมือการวิจัยคือแบบสอบถามแบบให้ผู้ตอบกรอกข้อมูลเอง (self-administered questionnaire) ทั้งที่เป็นแบบออนไลน์และส่งไปทางอีเมลของนักศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการทดสอบสมมติฐานได้ใช้สถิติอนุมานโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณและการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ผลการวิจัยพบว่านักศึกษามีความตั้งใจใน

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Assistant Professor, Faculty of Business Administration, Kasetsart University

Email : ntapachai@gmail.com



การเป็นผู้ประกอบการอยู่ในระดับสูง มีทัศนคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการ มีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในระดับสูงและมีการรับรู้ความสามารถของตนเองในการควบคุมพฤติกรรมในระดับปานกลาง การทดสอบสมมติฐานพบว่าในภาพรวม ทัศนคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม สิ่งแวดล้อมทางธุรกิจ และประสบการณ์เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการในระหว่างการเป็นนักศึกษา มีอิทธิพลในเชิงบวกต่อความตั้งใจในการผู้ประกอบการอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนปัจจัยค่านิยมส่วนบุคคลไม่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจการเป็นผู้ประกอบการ ผลการศึกษานี้ช่วยให้มหาวิทยาลัยในภูมิภาคมีข้อมูลที่สามารถใช้ในการพัฒนาโปรแกรมด้านความเป็นผู้ประกอบการที่เหมาะสมให้นักศึกษา

คำสำคัญ ความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ, ทฤษฎีพฤติกรรมที่ได้มีการวางแผน, นักศึกษาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

Abstract

Universities in Southeast Asia play an important role in developing an entrepreneurial mindset as well as providing students with basic business knowledge and skills for starting a business. Developing entrepreneurship for students requires understanding a student's motivation or intention to become an entrepreneur and the factors that influence that intention. The objectives of this study were 1) to study entrepreneurial intentions of final year undergraduate students in business and economics in Thailand, Laos and Myanmar; 2) to explore determinants of entrepreneurial intentions in the light of Theory of Planned Behavior (TPB) including attitude of being entrepreneurship, subjective norm, perceived behaviour control and other factors namely personal business environment, past entrepreneurial experience and personal values. The sample consisted of 854 students from the Faculty of Business Administration or the Faculty of Economics from 3 countries in Southeast Asia, namely Thailand, Myanmar and Lao PDR. Research instrument was a self-administered questionnaire distributed via both online and sending to student email. The data were analyzed using descriptive statistics such as frequency, percentage, mean and Standard Deviation The hypothesis testing was performed using multiple regression analysis at the significance level of 0.05. The results



showed that the students had a high level of entrepreneurial intention, positive attitude of being entrepreneurship, high level of subjective norm, and moderate level of perceived behaviour control. Hypothesis testing found that in overall, attitude of being entrepreneurship, subjective norm, perceived behaviour control, personal business environment, and past entrepreneurial experience had a significant positive influence on entrepreneurial intentions but not the personal personal value. The results of this study provide universities in the region with implications that can be used to develop appropriate entrepreneurial program for their students.

Keywords: entrepreneurial intention, theory of planned behavior, Southeast Asian students

ความสำคัญของปัญหาของการวิจัย

การเป็นผู้ประกอบการถือเป็นส่วนสำคัญของเศรษฐกิจของประเทศและเป็นแรงผลักดันสำคัญสำหรับการจ้างงานและการเติบโตทางเศรษฐกิจ ผู้ประกอบการทำหน้าที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์โดยใช้ทักษะทางสังคมและความก้าวหน้าทางเทคนิคแนะนำเทคโนโลยี ผลิตภัณฑ์ และบริการใหม่ ผู้ประกอบการใช้ความคิดสร้างสรรค์และแนวทางที่ไม่ย่อท้อเพื่อเอาชนะความล้มเหลว ยกระดับคุณภาพของโลกด้วยนวัตกรรมและช่วยสร้างสังคมที่มั่นคงยิ่งขึ้น (Gautam, 2015)

การเป็นผู้ประกอบการมีความสำคัญด้วยเหตุผลหลายประการ ตั้งแต่การส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไปจนถึงการขับเคลื่อนนวัตกรรม ผู้ประกอบการถือว่าเป็นทรัพย์สินของชาติที่ควรจะได้รับ การปลูกฝัง จูงใจ และได้รับผลตอบแทนในระดับสูงสุด จากรายงานของ OECD (2011) พบว่าอัตราที่เพิ่มสูงของการเป็นผู้ประกอบการที่มีประสิทธิภาพและการพัฒนาธุรกิจขนาดเล็กนำไปสู่การเพิ่มผลิตภาพและการแสวงหาผลประโยชน์ที่สำคัญจากทรัพยากรที่มีอยู่ในระบบเศรษฐกิจ

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้มีความก้าวหน้าเพิ่มขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ผลการศึกษาโดย GEM (2016) ระบุว่าภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้มีอัตราธุรกิจที่สูงที่สุดในโลก ในเอกสารวิชาการของ UNDP (2019) ยังชี้ให้เห็นภูมิภาคเอเชียเป็นภูมิภาคที่มีสภาพนิเวศของการเป็นผู้ประกอบการที่ดีแห่งหนึ่งของโลก ในปัจจุบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีภูมิทัศน์ที่แตกต่างจากในอดีตอย่างเห็นได้ชัด มีปัจจัยสำคัญหลายประการที่ส่งผลต่อปรากฏการณ์ดังกล่าว เช่น แรงผลักดันจากการลงทุนของรัฐบาล สิ่งอำนวยความสะดวกด้าน



การศึกษาที่ได้รับการพัฒนา ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และบทบาทของผู้ประกอบซึ่งได้รับการยอมรับทางสังคมที่มากขึ้น

การเป็นผู้ประกอบการร่วมกับการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ถือเป็นตัวขับเคลื่อนเบื้องต้นของการเติบโตทางเศรษฐกิจและการสร้างงานในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ปัจจุบันผู้ประกอบการในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้เข้าไปทำธุรกิจในอุตสาหกรรมต่างๆ ทั่วทุกกลุ่มอุตสาหกรรม เมื่อเทียบกับเมื่อหลายสิบปีก่อนผู้ประกอบการได้ผันตัวออกจากภาคเกษตรกรรมและภาคบริการเพื่อสร้างอุตสาหกรรมที่ไม่เคยทำมาก่อนในอดีต (Global 2016)

การศึกษาระดับภูมิภาคโดย Global Entrepreneurship Monitor (GEM) เมื่อปี 2017 พบว่า 2 ใน 3 ของประชากร 642 ล้านคนในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งคิดเป็นประมาณ 9% ของประชากรโลก มองว่าการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเป็นทางเลือกในอาชีพที่ดีสูงกว่าค่าเฉลี่ยทั่วโลกของ GEM ซึ่งอยู่ที่ร้อยละ 62.46 นอกจากนี้ประเทศไทยที่มีความก้าวหน้าอย่างมากในการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการแล้ว รัฐบาลของประเทศในกลุ่มอาเซียนที่มีระดับการพัฒนาน้อย เช่น พม่าและลาว ก็มีความตื่นตัวในการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการเช่นกัน เช่น ในประเทศพม่าได้มีการพัฒนาระบบนิเวศของการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งส่งผลให้เกิดการตื่นตัวของคนหนุ่มสาวที่มุ่งมั่นจะเป็นผู้ประกอบการเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของตนในอนาคต Myanmar times (2019)

นอกจากบทบาทของรัฐบาลในการกระตุ้นและส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการในประเทศของแล้ว มหาวิทยาลัยในภูมิภาคอาเซียนในฐานะสถาบันทางสังคมหนึ่งมีบทบาทพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการของประเทศโดยการส่งเสริมความคิดในการเป็นผู้ประกอบการพร้อมทั้งพัฒนาความรู้และทักษะทางธุรกิจเบื้องต้นให้แก่นักศึกษา (Upadhyaya and Bassard, 2020) ซึ่งในช่วงเวลาที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้พัฒนาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการผู้ประกอบการและแม้กระทั่งตัวมหาวิทยาลัยบางแห่งในภูมิภาคก็ได้การมีปรับเปลี่ยนตัวเองให้กลายเป็นมหาวิทยาลัยที่มีความเป็นผู้ประกอบการมากยิ่งขึ้น (Chao, 2018)

เพื่อส่งเสริมให้บุคคลตัดสินใจเริ่มต้นธุรกิจหรือเป็นผู้ประกอบการมากขึ้น มหาวิทยาลัยในฐานะผู้เปลี่ยนแปลงทางสังคมควรจัดให้มีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อนักศึกษาในการมีส่วนร่วมในกระบวนการของการสร้างสรรค์ธุรกิจใหม่ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาเจตจำนงค์หรือความตั้งใจของนักศึกษาในการเป็นผู้ประกอบการซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมหาวิทยาลัยในการพัฒนาแนวทางในการเป็นผู้ประกอบการ (Gautam, 2015) เพราะความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการถือเป็นเครื่องทำนายที่ดีที่สุดสำหรับการสร้างธุรกิจของบุคคลนั้น อย่างไรก็ตามแม้หัวข้อดังกล่าวจะมีความสำคัญกับมหาวิทยาลัยในภูมิภาคมากเพียงใดก็ตามแต่พบว่าการศึกษา



วิจัยดังในหัวข้อดังกล่าวในช่วงเวลาที่ผ่านมาในประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังมีอยู่เป็นจํานวนน้อยมากในประเทศไทยและจากการตรวจสอบเอกสารยังไม่พบว่ามีการศึกษาความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศที่มีระดับการพัฒนาน้อยในภูมิภาค เช่น ประเทศพม่าหรือลาว ดังนั้น การวิจัยนี้จึงเป็นความพยายามที่จะเข้าใจถึงความตั้งใจของนักศึกษาในประเทศเหล่านี้และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาโปรแกรมการเรียนการสอนเพื่อสร้างความเป็นผู้ประกอบการและเพื่อเป็นข้อมูลอ้างอิงในทางวิชาการสำหรับการศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่สุดท้ายในสาขาธุรกิจหรือเศรษฐศาสตร์ในประเทศไทย พม่าและ สปป. ลาว
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาโดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรมที่มีการวางแผน (Theory of planned behaviour – TPB) ได้แก่ ทศนคติที่มีต่อการเป็นผู้ประกอบการ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้พฤติกรรมควบคุม และปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางธุรกิจส่วนบุคคล ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการและค่านิยมส่วนบุคคล

นิยามศัพท์

ความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ หมายถึง ปริมาณความพยายามที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลในการตัดสินใจเริ่มธุรกิจใหม่ของตนเอง ความตั้งใจถือเป็นตัวทำนายที่แข็งแกร่งที่สุดของพฤติกรรมการเป็นผู้ประกอบการในการศึกษานี้ความตั้งใจถูกวัดด้วยมาตรประมาณค่าแบบ Likert 5 ระดับ

ทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ หมายถึง แสดงออกของบุคคลในระดับของความชอบหรือไม่ชอบต่อพฤติกรรมการเป็นผู้ประกอบการ โดยประเมินค่าส่วนบุคคลในเชิงบวกหรือเชิงลบเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ ทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการในการศึกษานี้วัดด้วยมาตรประมาณค่าแบบ Likert 5 ระดับ

การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง หมายถึง การรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับการยอมรับหรือคาดหวังของบุคคลใกล้ชิดที่มีความสำคัญหรืออิทธิพลต่อตัวเขา (เช่น พ่อแม่ พี่น้อง เพื่อนและเพื่อนร่วมงาน) ต่อพฤติกรรมการเริ่มธุรกิจหรือการเป็นผู้ประกอบการ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงในการศึกษานี้วัดด้วยมาตรประมาณค่าแบบ Likert 5 ระดับ



การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม หมายถึง การตระหนักรู้ของบุคคลเกี่ยวกับความสามารถของตนเองในการควบคุมพฤติกรรมหรือความรู้สึกถึงความง่ายหรือความยากลำบากในพฤติกรรมการเป็นประกอบการหรือการเริ่มต้นธุรกิจ ในการศึกษาครั้งนี้วัดด้วยมาตราประมาณค่าแบบ Likert 5 ระดับ

สภาพแวดล้อมทางธุรกิจส่วนบุคคล หมายถึง บริบทของบุคคลหนึ่งที่ได้รับอิทธิพลจากบุคคลใกล้ชิดที่เป็นผู้ประกอบการหรือเจ้าของธุรกิจซึ่งอาจนำมาสู่ความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของบุคคลนั้นมากกว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจและปัจจัยสิ่งแวดล้อมอื่น ในการศึกษาครั้งนี้วัดจากจำนวนบุคคลใกล้ชิดกับนักศึกษาซึ่งเป็นผู้ประกอบการ/เจ้าของธุรกิจ

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ หมายถึง จำนวนกิจกรรมหรือเหตุการณ์ที่มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพในการเป็นผู้ประกอบการที่นักศึกษาได้เปิดรับหรือมีส่วนร่วมระหว่างการศึกษา ประสบการณ์ในการศึกษานี้วัดจากจำนวนกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการที่นักศึกษาเข้าร่วมในระหว่างการศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

ทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม สภาพแวดล้อมทางธุรกิจส่วนบุคคล ประสบการณ์เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ ค่านิยมส่วนบุคคลมีอิทธิพล มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา

การทบทวนวรรณกรรมและแนวคิด

ค่านิยมของผู้ประกอบการและการเป็นผู้ประกอบการ

ค่านิยมหรือความหมายของผู้ประกอบการ (entrepreneur) มีความแตกต่างกันตามบริบทไม่ว่าจะเป็นในทางกฎหมาย เศรษฐศาสตร์หรือทฤษฎีธุรกิจ (Nielsen และคณะ, 1985) มีผู้ให้ความหมายของผู้ประกอบการอยู่หลายท่าน Cantillon อ้างใน Murphy (1986) ได้แยกแนวคิดของผู้ประกอบการซึ่งเป็นบุคคลที่รับผิดชอบความเสี่ยงของโครงการธุรกิจออกจากผู้ให้เช่า เช่น ผู้เตรียมทุนโดยคิดราคาค่าเช่าที่แน่นอน ขณะที่ Schumpeter (1934) ได้ให้ความหมายของผู้ประกอบการโดยกล่าวว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติของนักนวัตกรรมที่พัฒนาเทคนิคใหม่ๆ Shapero (1975) เป็นอีกผู้หนึ่งที่ทำให้ความหมายของผู้ประกอบการว่าเป็นผู้ที่ใช้ความคิดริเริ่ม สร้างกลไกทางเศรษฐกิจและสังคม และยอมรับความเสี่ยงอันเกิดจากความล้มเหลว Hisrich และ Ramadani (2016) ให้คำนิยามผู้ประกอบการจากมุมมองทางเศรษฐศาสตร์ว่าเป็นผู้ที่นำทรัพยากร แรงงาน วัสดุ และสินทรัพย์



อื่นๆ มารวมกันเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์หรือบริการ อีกทั้งยังเป็นผู้ริเริ่มและดำเนินการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรมด้วย นอกจากนี้ Israr และ Saleem (2018) ได้ให้ความหมายที่มีความสำคัญอีกประการหนึ่งของผู้ประกอบการคือการเป็นกระดูกสันหลังของอุตสาหกรรม เนื่องจากมีแนวคิดทางธุรกิจที่เป็นนวัตกรรมใหม่ซึ่งนำไปสู่การเติบโตทางสังคมและเศรษฐกิจในที่สุด

สำหรับคำนิยามการเป็นผู้ประกอบการ (entrepreneurship) Shane และ Venkataraman (2000) ให้คำจำกัดความขอบเขตของการเป็นผู้ประกอบการว่าเป็นการตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์เพื่อค้นพบ ประเมิน และใช้ประโยชน์จากโอกาสในการสร้างสินค้าและบริการในอนาคตโดยใครและอย่างไรหรืออีกนัยหนึ่งคือกระบวนการ การสร้างกิจการใหม่และองค์กรใหม่ Berglund และ Holmgren (2013) นิยามการเป็นผู้ประกอบการว่าเป็นกระบวนการเชิงพลวัตและทางสังคม ทั้งที่เกิดจากปัจเจกบุคคลเพียงลำพังหรือจากความร่วมมือกับผู้อื่นในการค้นหาโอกาสของพวกเขาและพยายามเปลี่ยนความคิดเป็นกิจกรรมเชิงปฏิบัติหรือเป้าหมายในสังคม วัฒนธรรม หรือบริบททางเศรษฐกิจ Drucker (2014) นิยามการเป็นผู้ประกอบการในมุมที่แตกต่างว่าเป็นกระบวนการในการสร้างและจัดการนวัตกรรม หากไม่มีวัฒนธรรมในลักษณะนี้ก็เป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องสร้างมันขึ้นมาเพราะหากไม่มีวัฒนธรรมของนวัตกรรมดังกล่าวแล้วนวัตกรรมที่เป็นระบบจะไม่เกิดขึ้น Livesay (2016) ให้นิยามการเป็นผู้ประกอบการว่าเป็นกิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมายและมุ่งผลความสำเร็จในการเริ่มต้น รักษา และพัฒนาธุรกิจที่มุ่งเน้นผลกำไร นอกจากนี้ Hisrich และ Peters (2002) ได้ให้คำนิยามซึ่งมีความครอบคลุมว่า การเป็นผู้ประกอบการคือกระบวนการสร้างสิ่งใหม่ ๆ ที่มีคุณค่าโดยการอุทิศเวลาและความพยายามที่จำเป็น โดยยอมแบกรับความเสี่ยงทางการเงิน จิตใจ และสังคม ควบคู่ไปกับการได้รับผลตอบแทนจากความพึงพอใจทั้งทางด้านการเงินและทางด้านส่วนบุคคล รวมถึงความเป็นอิสระ

แนวคิดของการเป็นผู้ประกอบการ

Joseph Schumpeter ได้นำเสนอแนวคิดในทางเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบในปี 1934 โดยชี้ให้เห็นบทบาทของการเป็นผู้ประกอบในการเปลี่ยนแปลงในสังคม เนื่องจากผู้ประกอบการที่กลายเป็นผู้ริเริ่มนวัตกรรมด้วยการแนะนำผลิตภัณฑ์ กระบวนการ และรูปแบบองค์กรใหม่ คำว่านวัตกรรมของ Schumpeterian นั้นมาพร้อมกับคำว่า ความคิดสร้างสรรค์ และเมื่อรวมกับการเป็นผู้ประกอบการแล้ว แนวคิดนี้ได้ถูกนำไปใช้บ่อยและมักจะถูกโยงไปในทางการเมืองและคำเสียดสีทางธุรกิจ (Hoppe, 2016) และเมื่อความสนใจในด้านการบริหารเติบโตขึ้น ทำให้แนวคิดเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการในฐานะที่เป็นทฤษฎีพิเศษในการบริหารธุรกิจได้รับความสนใจมากขึ้น (Drucker, 2014)



การศึกษาการเป็นผู้ประกอบการมีแนวคิดและแบบจำลองทางทฤษฎีหลายแบบ แบบจำลองหนึ่งซึ่งเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายและอยู่ในบริบททางจิตวิทยาสังคมที่ใช้กันอย่างกว้างขวางคือทฤษฎีพฤติกรรมที่วางแผนไว้ (Theory of planned behaviour) ของ Ajzen (1991) แบบจำลองนี้ช่วยแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจในมิติของการเป็นผู้ประกอบการ จากมุมมองทั้งเชิงแนวคิดและเชิงประจักษ์แสดงให้เห็นว่าความตั้งใจเป็นตัวทำนายที่เหมาะสมที่สุดสำหรับพฤติกรรมการเป็นผู้ประกอบการ ตัวแบบนี้ช่วยให้เข้าใจอิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ที่นำไปสู่การเกิดขึ้นขององค์กรธุรกิจได้ดียิ่งขึ้น (Krueger และ Carsrud (1993)

แนวคิดของความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ

ความตั้งใจ (intention) เป็นปริมาณของความพยายามที่บุคคลสร้างขึ้นเพื่อประพฤตินในลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือแสดงพฤติกรรมเฉพาะตามที่เขาตั้งใจซึ่งความตั้งใจถือเป็นตัวทำนายที่ดีที่สุดของพฤติกรรมที่แท้จริงของบุคคล (Ajzen, 1991) การศึกษาเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการให้ความสนใจกับความความตั้งใจของผู้ประกอบการ (entrepreneurial intention) ตลอดจนการเพิ่มความรู้และทักษะของแต่ละบุคคลเช่นกัน

ความตั้งใจของผู้ประกอบการถูกนิยามว่าเป็นสภาวะจิตสำนึกที่เพิ่มขึ้นซึ่งบุคคลปรารถนาที่จะเริ่มต้นธุรกิจใหม่หรือสร้างค่านิยมหลักใหม่ในองค์กรที่มีอยู่ (Remeikiene และคณะ, 2013) เป็นที่ประจักษ์ชัดว่าบุคคลมีเจตนาในการทำธุรกิจและการตัดสินใจเป็นผู้ประกอบการเป็นผลมาจากการตัดสินใจของเขา Van Gelderen และคณะ (2008) ได้นิยามการเป็นผู้ประกอบการว่าเป็นทัศนคติที่มีพื้นฐานหลักสองด้านได้แก่ ความตั้งใจและความสามารถของบุคคลในการค้นหา ระบุ และรวมถึงการใช้ประโยชน์จากโอกาส ดังนั้น ก่อนที่บุคคลจะสามารถเป็นผู้ประกอบการได้ จำเป็นต้องมีศักยภาพในการเป็นผู้ประกอบการก่อน ซึ่งหมายความว่าพวกเขาต้องมีความตั้งใจอย่างแรงกล้าในการเป็นผู้ประกอบการ (Krueger และ Brazeal, 1994) ในมุมมองทางจิตวิทยาสังคม ความตั้งใจเป็นตัวทำนายพฤติกรรมที่วางแผนไว้ได้ดีที่สุด กล่าวอีกนัยหนึ่งเป็นตัวบ่งชี้ที่ดีที่สุดในการเป็นผู้ประกอบการในอนาคต (Kautonen และคณะ, 2015) ดังนั้น ความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการจึงสามารถนิยามได้ว่าเป็นสภาพทางจิตใจของบุคคลที่มุ่งเน้นไปที่การสร้างธุรกิจใหม่ (Prodan และ Drnovsek, 2010) และเป็นองค์ประกอบสำคัญในการทำความเข้าใจกระบวนการของการเป็นผู้ประกอบการ (Lee และ Wong, 2004)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจและพฤติกรรมของผู้ประกอบการตามทฤษฎีพฤติกรรมที่วางแผนไว้

มีแบบจำลองหลากหลายที่พยายามอธิบายปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจของผู้ประกอบการ (Izquierdo และ Buelens, 2011) เช่น แบบจำลองผู้ประกอบการของ Shapero ซึ่งแยกองค์ประกอบสามประการที่ส่งผลต่อความตั้งใจของผู้ประกอบการ องค์ประกอบเหล่านี้คือ 1) การรับรู้ถึงความพึงปรารถนา 2) แนวโน้มที่จะกระทำ 3)



การรับรู้ถึงความเป็นไปได้ (Shapero และ Sokol, 1982) แบบจำลองของ Bird (1988) ที่ผสมผสานปัจจัยส่วนบุคคลและบริบทเป็นพื้นฐานซึ่งต่อมาได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมโดย Boyd และ Vozikis (1994) โดยเพิ่มปัจจัยเรื่องการรับรู้ความสามารถของตนเอง ต่อมา Davidsson (1995) ได้พัฒนาแบบจำลองอื่นซึ่งรวมปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจของผู้ประกอบการ อย่างไรก็ตาม แบบจำลองที่นิยมใช้ในการศึกษามากที่สุดคือแบบจำลองซึ่งอิงตามทฤษฎีพฤติกรรมที่วางแผนไว้ (Theory of planned behavior-TPB) ของ Ajzen (2002)

ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนหรือ TPB ได้รับการพัฒนาจากแนวคิดทางจิตวิทยาสังคมโดยมีข้อสมมติว่าพฤติกรรมของมนุษย์จำนวนมากมาจากการวางแผนไว้ล่วงหน้าและดังนั้นจึงถูกกำหนดจากความตั้งใจที่มีต่อพฤติกรรมนั้น (Fishbein และ Ajzen, 1975) ทฤษฎี TPB มีลักษณะที่ตรงกันข้ามกับทฤษฎีที่มีอยู่เดิมโดยมีกรอบความคิดที่แคบกว่าแต่สามารถนำไปใช้ได้กว้างขวางกว่าซึ่งช่วยให้เข้าใจและคาดการณ์เจตนาของผู้ประกอบการได้อย่างแม่นยำยิ่งขึ้น โดยไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะเรื่องส่วนตัว (Individual factor) เท่านั้น แต่ยังรวมถึงปัจจัยทางสังคม (Social context) ด้วย (Krueger และ Carsrud, 1993) ตามทฤษฎีของ Ajzen (2001) พฤติกรรมของมนุษย์ได้รับการชี้นำโดยข้อพิจารณาสามประการได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับผลที่อาจตามมาหรือคุณลักษณะอื่น ๆ ของพฤติกรรมหรือความเชื่อเชิงพฤติกรรม (behavioral beliefs) ความเชื่อเกี่ยวกับความคาดหวังเชิงบรรทัดฐานของผู้อื่นหรือความเชื่อเชิงบรรทัดฐาน (subjective belief) และสุดท้ายคือความเชื่อเกี่ยวกับการมีอยู่ของปัจจัยที่อาจส่งเสริมหรือขัดขวางการผลงานของพฤติกรรมหรือความเชื่อในการควบคุม (control belief) ดังนั้น ตามข้อเสนอของ Ajzen (1991) ใน TPB ความตั้งใจเชิงพฤติกรรม (behavioural intention) จะถูกกำหนดโดย "สิ่งที่เกิดขึ้นก่อนหลัก" สามประการ ได้แก่ ทศนคติที่มีต่อพฤติกรรม การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม โดยต่อมา Liñán (2005) ได้นำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาความตั้งใจและพฤติกรรมการเป็นผู้ประกอบการ

ทศนคติที่มีต่อการแสดงพฤติกรรมเป็นตัวสะท้อนถึงการรับรู้หรือการตัดสินใจของบุคคลต่อการดำเนินพฤติกรรมที่เฉพาะเจาะจงนั้น บุคคลจะคาดหวังถึงผลลัพธ์และผลกระทบในด้านต่าง ๆ ของการกระทำใด ๆ (Ajzen, 1991) ผลลัพธ์ที่คาดหวังอาจเป็นเรื่องคุณภาพชีวิตส่วนบุคคล ความมั่งคั่งส่วนบุคคล ความเป็นอิสระ ความเครียด และผลประโยชน์ที่จะตกแก่ชุมชน (Shapero, 1984 และ Krueger และคณะ, 2000) ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Douglas และ Shepherd (2000) ที่พบว่าการตัดสินใจเป็นผู้ประกอบการมาจากทางเลือกในอาชีพของแต่ละบุคคลที่มุ่งหาประโยชน์สูงสุด (utility-maximizing) ได้แก่ รายได้ ความเป็นอิสระ การรับความเสี่ยง ความพยายามที่ใช้ในการทำงาน และประโยชน์ต่างๆ ที่เชื่อมโยงกับการทำธุรกิจหรือจ้างงานตัวเอง



การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ประกอบขึ้นเป็นมุมมองของปัจเจกเกี่ยวกับค่านิยม ความคิด ความเชื่อ และบรรทัดฐานที่เป็นของบุคคลสำคัญอื่นๆ ที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อพวกเขาหรือเป็นผู้ที่พวกเขาให้ความเคารพอย่างสูง อีกนัยหนึ่ง การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงหมายถึงการรับรู้ของแต่ละบุคคลเกี่ยวกับการรับรู้ของบุคคลใกล้ชิด เช่น พ่อแม่ เพื่อนฝูง และเพื่อนร่วมงาน Ajzen (1991) กล่าวว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือแรงกดดันทางสังคมสามารถจำแนกออกเป็นสององค์ประกอบคือความคาดหวังเชิงบรรทัดฐาน (normative expectation) และแรงจูงใจที่จะปฏิบัติตามคาดหวัง ความคาดหวังเชิงบรรทัดฐานจะสะท้อนให้เห็นว่าผู้มีอิทธิพลเหล่านั้นจะยอมรับหรือไม่ยอมรับพฤติกรรมของตน เช่น การเริ่มต้นธุรกิจใหม่ ส่วนองค์ประกอบที่สองคือแรงจูงใจในการปฏิบัติตามบรรทัดฐานดังกล่าวและความเต็มใจที่จะประพฤติดตามความคาดหวังของผู้มีอิทธิพลเหล่านั้นและยึดมั่นตามบรรทัดฐานนั้น (Krueger และคณะ, 2000)

การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมถูกนิยามว่าเป็นการรับรู้ของแต่ละบุคคลเกี่ยวกับความง่ายหรือความยากลำบากในการดำเนินการพฤติกรรมที่สำคัญหนึ่ง การที่บุคคลมีพลังในการใช้ความพยายามในทำพฤติกรรมหนึ่งมากเพียงใดและสามารถควบคุมพฤติกรรมที่ทำได้มากเพียงใดนั้นเรียกได้ว่าเป็น “การควบคุมเชิงพฤติกรรม (behavioral control)” (Ajzen, 1987) ความสำคัญของการควบคุมพฤติกรรมนี้คือความมั่นใจในตนเอง (self-confident) ซึ่งหมายถึงการที่บุคคลจะใช้ทรัพยากรและโอกาสที่มีจำนวนหนึ่งเป็นตัวกำหนดความเป็นไปได้ของความสำเร็จทางพฤติกรรม การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมมีส่วนสำคัญในทฤษฎีพฤติกรรมที่วางแผนไว้โดยมีความเชื่อมโยงโดยตรงกับพฤติกรรมและผลการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมอาจแตกต่างกันไปตามสถานการณ์และการกระทำ ดังนั้น ผู้คนสามารถเชื่อได้ว่าผลลัพธ์ของพวกเขาถูกกำหนดโดยพฤติกรรมของพวกเขาเอง (Ajzen, 2002)

ปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลผลต่อความตั้งใจในการผู้ประกอบการ

นอกเหนือจากทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนแล้ว ปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการอื่นๆ ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางธุรกิจส่วนบุคคล ประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการที่ผ่านมาและค่านิยมส่วนบุคคล

สภาพแวดล้อมทางธุรกิจหรือบทบาทของบุคคลใกล้ชิดกับผู้ประกอบการมีอิทธิพลอย่างเห็นได้ชัดต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการมากกว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ (Ilouga และคณะ 2014) การศึกษาของ Delamar และ Davidsson (2000) ระบุว่าบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคนที่มีการประกอบการอยู่แล้วจะมีโอกาสสูงขึ้นที่เต็มใจที่จะลองทำงานเป็นนายตัวเอง (self –



employed) บุคคลมีความโน้มเอียงที่จะเป็นผู้ประกอบการสูงขึ้นถ้ามีสมาชิกในครอบครัวเป็นผู้ประกอบการอยู่แล้ว (Dunn และ Holtz-Eakin, 2000, Taylor, 2001) งานวิจัยจำนวนมากได้กล่าวถึงอิทธิพลของผู้ปกครองที่เป็นผู้ประกอบการที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรมการเป็นผู้ประกอบการของลูก เช่น งาน Krueger, 1993; Dyer และ Handler, 1994; Basu และ Virick, 2001 การศึกษาของ Delamar และ Davidsson (2000) พบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีพ่อแม่ที่เป็นผู้ประกอบการเพราะพ่อแม่สามารถเป็นแบบอย่าง (role model) ให้กับลูกของตนได้ การศึกษาในประเทศไทยของ Kilenthong และ Rueanthip (2018) ชี้ให้เห็นว่าบุคคลที่มีสมาชิกในครัวเรือนทำธุรกิจมีแนวโน้มที่จะเริ่มต้นธุรกิจโดยไม่คำนึงถึงว่าพวกเขาทำงานในธุรกิจครอบครัวอยู่แล้วหรือไม่

นอกจากผู้ปกครองซึ่งมีเป็นสิ่งแวดล้อมสำคัญที่มีต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการแล้ว การศึกษาของ Zain, Akram และ Ghani (2010) ในมาเลเซียได้พบว่าบุคคลอื่น ๆ เช่น พี่น้อง ที่ทำธุรกิจหรือครูอาจารย์ที่สอนวิชาธุรกิจหรือการเป็นผู้ประกอบการก็มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการเช่นกัน นอกจากนี้ยังพบว่าที่ที่ปรึกษาด้านอาชีพและสมาคมการค้ายังมีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาด้วย

ประสบการณ์การเป็นผู้ประกอบการถูกนิยามโดย Krueger (1993) ว่าเป็นการเปิดรับต่อการเป็นผู้ประกอบการที่ช่วงเวลาที่ผ่านมาทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยเขาได้อ้างถึงการเปิดรับต่อการเป็นผู้ประกอบการคือการที่บุคคลมีประสบการณ์ส่วนตัวในธุรกิจครอบครัว การมีส่วนร่วมกับครอบครัวในธุรกิจหรือการมีส่วนร่วมในการเริ่มธุรกิจ ตัวแบบของ Ajzen (1987) มีข้อสมมติว่าประสบการณ์ก่อนหน้าจะมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการผ่านทัศนคติ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถของตนในการควบคุมพฤติกรรม เช่นเดียวกันตัวแบบของ Shapero (1984) ก็สนับสนุนข้อสมมติดังกล่าวโดยระบุว่าการเปิดรับกิจกรรมการเป็นผู้ประกอบการที่ผ่านมาจะส่งผลทางอ้อมต่อความตั้งใจในการเริ่มธุรกิจผ่านการรับรู้ถึงความเป็นไปได้และความปรารถนาของตนเอง Delmar และ Davidson (2000) ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญประการหนึ่งซึ่งโดยทั่วไปถือว่าเป็นตัวทำนายเชิงบวกที่แข็งแกร่งที่สุดของความตั้งใจของผู้ประกอบการคือการที่บุคคลนั้นได้สัมผัสกับการเป็นผู้ประกอบการมาก่อนแล้วหรือมีประสบการณ์บางอย่างเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการก่อนหน้านี้หรือไม่ นอกจากนี้ความรู้และประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้นซึ่งสืบเนื่องมาจากการเป็นผู้เคยศึกษาวิชาการเป็นผู้ประกอบการทำให้บุคคลนั้นประเมินความเป็นไปได้ในการเริ่มต้นบริษัทใหม่ได้ง่ายขึ้น

ค่านิยมส่วนบุคคลคือ “เป้าหมายที่พึงประสงค์ในวงกว้างซึ่งกระตุ้นการกระทำของผู้คนและใช้เป็นแนวทางในชีวิตของพวกเขา” (Sagiv และคณะ, 2017) แต่ละคนมีค่านิยมต่างกัน โดยความแตกต่างเหล่านี้ได้รับ



ผลกระทบจากวัฒนธรรมของบุคคล การเลี้ยงดูส่วนตัว ชีวิต ประสบการณ์และอิทธิพลอื่นๆ (Weber, 2012] การศึกษาค่านิยมส่วนบุคคลของ Schwartz ในปี 1992 เป็นหนึ่งในงานที่ได้รับความนิยมอย่างมาก เขาได้นำเสนอ ค่านิยมที่แตกต่างกัน 10 ประการที่สร้างแรงบันดาลใจให้แก่บุคคลและได้รับความนิยมนำไปเป็นกรอบในการวิจัย ในหลายประเทศจนกลายเป็นค่านิยมสากลในงานวิจัยข้ามวัฒนธรรม (cross cultural) ค่านิยมเหล่านี้ ประกอบด้วย 1) การกำกับตนเอง (self direction) เช่น อิสระภาพ ความคิดสร้างสรรค์ 2) การกระตุ้น (simulation) เช่น ชีวิตที่น่าตื่นเต้นท้าทาย 3) สุขนิยม (Hedonism) เช่น มีความสุข ตามใจตัวเอง 4) ความสำเร็จ (achievement) เช่น ทะเยอทะยานประสบความสำเร็จ 5) อำนาจ(Power) เช่น มั่งคั่ง มีอำนาจ 6) ความมั่นคงปลอดภัย (security) เช่น ระเบียบสังคม ความมั่นคงในครอบครัว ความสะอาด 7) ความสอดคล้อง (conformity) เช่น ความสุภาพ มีวินัยในตนเอง เคารพ 8) ประเพณี (Tradition) เช่น เคารพในประเพณี เจียมเนื้อเจียมตัว ถ่อมตน เลื่อมใสศรัทธา 9) ความเมตตากรุณา (Benevolence) เช่น ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ ช่วยเหลือ ให้อภัย และ 10) ความเป็นสากลนิยม (Universalism) เช่น ความเท่าเทียม ปัญญา โลกแห่งสันติภาพ ความ ยุติธรรมทางสังคม การปกป้องสิ่งแวดล้อม

การศึกษพบว่าค่านิยมส่วนบุคคลมีอิทธิพลและสามารถทำนายความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของ บุคคลได้ เช่น งานการศึกษาของ Jaén และคณะ (2010) Sanchez (2014) และ Karimi และ Makreet (2020) ดังนั้น ค่านิยมส่วนบุคคลตามแนวคิดของ Schwartz จะเป็นตัวแปรอิสระหนึ่งในการทำนายความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการในการวิจัยครั้งนี้

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตของเนื้อหา

เนื้อหาของงานวิจัยนี้จะครอบคลุมการศึกษาความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาและปัจจัย ที่เป็นทำนายความตั้งใจดังกล่าวซึ่งประกอบด้วย ทศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การ รับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม สิ่งแวดล้อมทางธุรกิจนักศึกษา ประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการพัฒนาการ เป็นผู้ประกอบการ และค่านิยมส่วนบุคคล

ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาคือนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 ของคณะบริหารธุรกิจและคณะ เศรษฐศาสตร์ในประเทศไทย พม่าและลาว โดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 854 คน



ขอบเขตพื้นที่

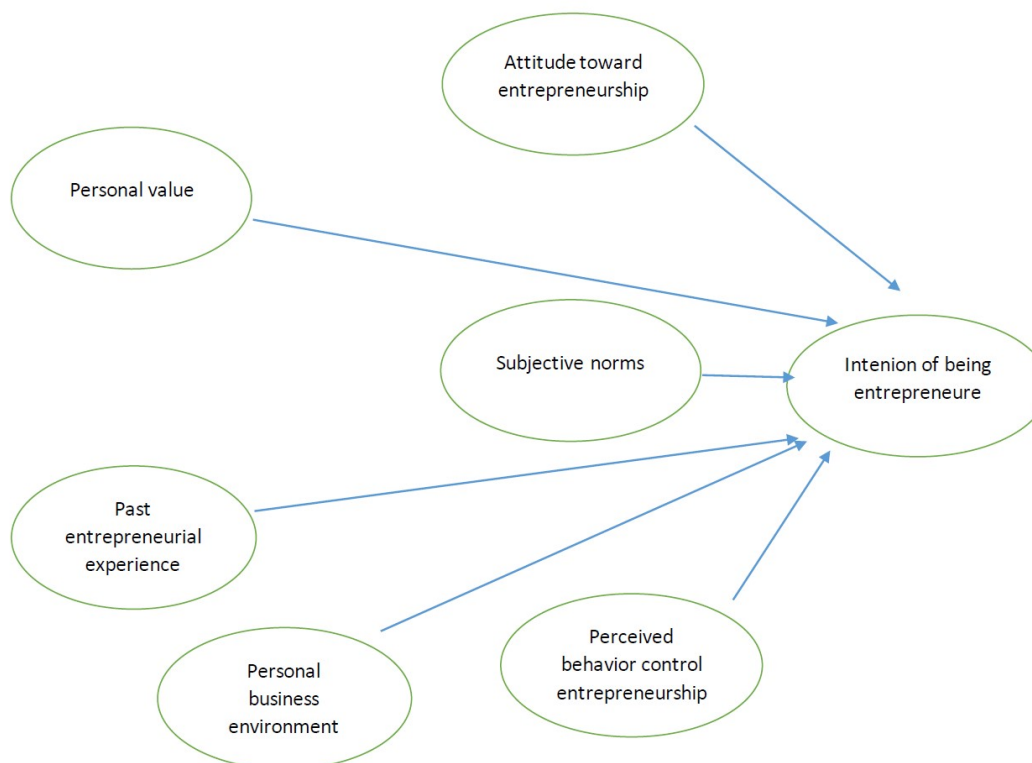
พื้นที่ของการวิจัยครอบคลุมนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจและคณะเศรษฐศาสตร์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย พม่า และ สปป ลาว

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลของงานวิจัยนี้อยู่ระหว่างเดือนธันวาคม 2563 ถึงเมษายน 2563

กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากการตรวจสอบเอกสาร ตัวแปรอิสระคือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษามหาวิทยาลัยในอาเซียนได้แก่ ทักษะคิดต่อการเป็นผู้ประกอบการ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมสภาพแวดล้อมทางธุรกิจส่วนบุคคล ประสบการณ์เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการในอดีตและค่านิยมส่วนบุคคล ตัวแปรตามคือความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ กรอบแนวคิดแสดงตัวอย่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามในแสดงในกรอบความคิดของการศึกษา ดังนี้



รูปที่ 1 กรอบความคิดในการศึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยมีรูปแบบการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive design) ประชากรในการศึกษานี้ได้แก่นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายในหลักสูตรปริญญาตรีของคณะบริหารธุรกิจหรือเศรษฐศาสตร์ใน 3 ประเทศ ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ ประเทศไทย พม่า และลาว โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (convenience sampling) จำนวน 854 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบกรอกเอง (self-administered) ซึ่งมีทั้งสิ้น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบมี 5 คำถาม เป็นทั้งแบบมีคำตอบให้เลือกและกรอกข้อมูล ส่วนที่ 2 สิ่งแวดล้อมทางธุรกิจและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการมี 8 คำถาม ในส่วนของสิ่งแวดล้อมทางธุรกิจเป็นแบบมีคำตอบให้เลือกได้หลายคำตอบ (checklist) และในส่วนของประสบการณ์ให้เลือกจาก 2 คำตอบ (dichotomous) คือ เคย/ไม่เคย ส่วนที่ 3 ความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการและตัวทำนายมีทั้งสิ้น 24 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วนย่อย ได้แก่ ความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ (EI) จำนวน 8 ข้อ ทศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ (AE) จำนวน 5 ข้อ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (SN) จำนวน 6 ข้อ การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (PCB) จำนวน 5 ข้อ รายการคำถามทั้งหมดในส่วนนี้วัดด้วยมาตราประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert) 5 ระดับ (1=ไม่เห็นด้วย, 5=เห็นด้วยอย่างยิ่ง) และรายละเอียดแสดงในตารางที่ 1 ส่วนที่ 4 ค่านิยมส่วนบุคคล ใช้คำถามที่พัฒนาโดย Schwartz (1992) จำนวนทั้งสิ้น 10 ข้อ และใช้มาตราประมาณ 0 ถึง 8 โดย 0=ไม่มีความสำคัญเลย และ 8=มีความสำคัญอย่างยิ่ง รายละเอียดแสดงในตารางที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 กรณี ในกรณีของประเทศไทยและ สปป ลาวได้ใช้แบบสอบถามเป็นแบบออนไลน์พัฒนาบนโปรแกรม Google form โดยนักวิจัยและผู้ประสานงานท้องถิ่นได้ส่งลิงก์ของแบบสอบถามไปให้นักศึกษา ส่วนในกรณีของประเทศพม่าผู้ประสานงานท้องถิ่นได้ส่งแบบสอบถามไปทางอีเมลของนักศึกษาและขอให้นักศึกษาส่งไฟล์แบบสอบถามที่ได้กรอกข้อมูลแล้วกลับมายังผู้ประสานงานสาเหตุที่ต้องส่งไฟล์แบบสอบถามไปทางอีเมลก็เนื่องจากในระยะเวลาของเก็บรวบรวมข้อมูลได้มีปัญหาการขัดข้องของระบบอินเทอร์เน็ตทำให้ไม่สามารถใช้โปรแกรม google form ได้ การเก็บข้อมูลใช้เวลาระหว่างเดือนธันวาคม 2563 ถึงเดือนเมษายน 2564 และได้รับแบบสอบถามกลับมาทั้งสิ้น 874 ชุด แต่จากการตรวจสอบพบว่ามีแบบสอบถามบางชุดมีข้อมูลที่ไม่ครบถ้วนและมีค่าผิดปกติ (Outlier) จำนวน 20 ชุดจึงได้ทำการตัดออกและเหลือแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 854 ชุด จากนั้นจึงได้นำข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อบรรยายข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล สิ่งแวดล้อมทางธุรกิจและประสบการณ์ ความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการและ



ปัจจัยที่เป็นตัวทำนายต่าง ๆ การทดสอบสมมติฐานได้ใช้สถิติอนุมาณได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณและการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 1 ข้อคำถามของตัวแปรความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการและตัวแปรทำนายต่าง ๆ

ตัวแปร	ข้อคำถาม
EI	(1) ฉันเตรียมตัวที่จะเริ่มธุรกิจใหม่ที่มีศักยภาพ (2) จุดมุ่งหมายในอาชีพของฉันคือการเป็นผู้ประกอบการ (3) ถ้าฉันพยายามที่จะเริ่มทำธุรกิจ ฉันจะมีโอกาสอย่างสูงที่จะประสบความสำเร็จ (4) ฉันมุ่งมั่นที่จะเริ่มธุรกิจใหม่ของตนเองในอนาคต (5) มีความเป็นไปได้สูงมากที่ฉันจะเริ่มธุรกิจใหม่ของตนเอง (6) ฉันจะใช้ความพยายามอย่างสูงในการสร้างและรักษาธุรกิจของฉัน (7) ฉันเลือกที่จะเป็นผู้ประกอบการมากกว่าที่จะเป็นพนักงานบริษัทหรือรับราชการ (8) ฉันมีความคิดที่จริงจังในการเริ่มธุรกิจของตัวเอง
AE	(1) การเป็นผู้ประกอบการถือเป็นความได้เปรียบมากกว่าเสียเปรียบ (2) ถ้าฉันมีโอกาสนและทรัพยากรฉันต้องการที่จะเริ่มธุรกิจของตนเอง (3) การเป็นผู้ประกอบการจะสร้างความพึงพอใจให้กับฉัน (4) ในบรรดาทางเลือกอาชีพต่างๆ ฉันจะเลือกเป็นผู้ประกอบการ (5) การมีธุรกิจเป็นของตนเองถือเป็นความสำเร็จอย่างสูงในชีวิตฉัน
SN	(1) คนในครอบครัวที่ใกล้ชิดกับฉันคิดว่าฉันควรจะเริ่มทำธุรกิจของตัวเองในอนาคต (2) เพื่อนที่ดีที่สุดของฉันคิดว่าฉันควรจะเริ่มทำธุรกิจของตัวเองในอนาคต (3) บุคคลที่ฉันรู้จัก เช่น อาจารย์ หัวหน้างานที่ฉันเคยไปฝึกงานด้วย วิทยากรหรือกรรมการที่ฉันส่งแผนไปประกวด สนับสนุนให้ฉันเริ่มทำธุรกิจของตนเอง (4) หากฉันตัดสินใจที่จะเริ่มทำธุรกิจ คนในครอบครัวที่สนิทกับฉันจะเห็นด้วยกับการตัดสินใจนั้น (5) หากฉันตัดสินใจที่จะเริ่มทำธุรกิจ เพื่อนสนิทของฉันจะเห็นด้วยกับการตัดสินใจนั้น (6) หากฉันตัดสินใจที่จะเริ่มทำธุรกิจ เพื่อนร่วมชั้นเรียนที่สนิทกับฉันจะเห็นด้วยกับการตัดสินใจนั้น
PCB	(1) การเริ่มต้นธุรกิจใหม่และทำให้ประสบความสำเร็จจะเป็นเรื่องง่ายสำหรับฉัน (2) ฉันสามารถควบคุมกระบวนการสร้างธุรกิจใหม่ได้ (3) ฉันรู้รายละเอียดการดำเนินการที่จำเป็นเพื่อเริ่มต้นธุรกิจใหม่ (4) เป็นเรื่องง่ายสำหรับฉันในการพัฒนาแนวคิดทางธุรกิจ (5) การหาทุนเพื่อเริ่มธุรกิจไม่ใช่เป็นสิ่งที่ยากสำหรับฉัน



ตารางที่ 2 ค่านิยมส่วนบุคคล

องค์ประกอบค่านิยม	ความหมาย
อำนาจ	การมีอำนาจทางสังคม อำนาจจากตำแหน่งหน้าที่ ความมั่งคั่ง
ความสำเร็จ	การประสบความสำเร็จ การมีความสามารถ ความทะเยอทะยาน การมีอิทธิพลต่อผู้คนและกิจกรรม
สุขนิยม	ความพึงพอใจหรืออิ่มใจต่อสิ่งที่ปรารถนา ความเพลิดเพลินในชีวิต การตามใจตัวเอง
แรงกระตุ้น	ความกล้าหาญ การมีชีวิตที่มีความหลากหลายและท้าทาย ชีวิตที่น่าตื่นเต้น
ทิศทางของตนเอง	ความคิดสร้างสรรค์ อิสระภาพ ความอยากรู้อยากเห็น ความเป็นอิสระ ความสามารถที่จะเลือกเป้าหมายของตัวเอง
ความเป็นสากล	การมีใจกว้างในการเปิดรับสิ่งใหม่ ๆ การเห็นความงามของธรรมชาติและศิลปะ ความยุติธรรมทางสังคม สันติภาพของโลก ความเท่าเทียมกัน ภูมิปัญญา ความเป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติ การปกป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อม
ความเมตตากรุณา	ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความซื่อสัตย์ การให้อภัย ความจงรักภักดี ความรับผิดชอบ
ประเพณีนิยม	ความนอบน้อมถ่อมตน การยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต การอุทิศตน ความพอประมาณ
ความคล้อยตาม	การเชื่อฟัง ให้เกียรติผู้ปกครองและผู้สูงอายุ มีวินัยในตนเอง, ความสุภาพ
ความมั่นคง	ความมั่นคงของชาติ ความมั่นคงของครอบครัว ระเบียบแบบแผนของสังคม ความสะอาด การตอบแทนบุญคุณ

แบบสอบถามได้ถูกนำไปทดสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) กับนักศึกษา 30 คน จากสาขาวิชาด้านบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ ในแต่ละประเทศ รวมทั้งสิ้น 90 คน โดยเป็นการวัดค่าความสอดคล้องภายใน (internal consistency) ซึ่งวัดโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha) ดังแสดงในตารางที่ 3 ผลการศึกษาพบว่าค่าอัลฟาที่ต่ำสุดคือ .764 ซึ่งสูงกว่าขั้นต่ำที่กำหนด

ตารางที่ 3 ค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม

องค์ประกอบ	Cronbach's Alpha			จำนวน ข้อคำถาม
	ไทย	พม่า	ลาว	
ความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ	.909	.922	.904	8
ทัศนคติที่มีต่อการเป็นผู้ประกอบการ	.764	.897	.847	5
การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง	.813	.895	.853	6
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม	.861	.851	.837	5
ค่านิยมส่วนบุคคล	.889	.959	.971	10



ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาจากประเทศไทย 403 คนหรือร้อยละ 47.2 เป็นเพศหญิง 592 คิดเป็นร้อยละ 69.8 และศึกษาในสาขาบัญชี 382 คน หรือร้อยละ 44.8 ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ประเทศ (n=854)		
พม่า	143	16.7
สปป.ลาว	308	36.1
ไทย	403	47.2
เพศ (n=854)		
ชาย	258	30.2
หญิง	596	69.8
สาขาวิชา (n=853)		
บัญชี	382	44.8
การตลาด	128	15.0
การจัดการ	96	11.3
การเงิน	92	10.8
สถิติ	9	1.1
เศรษฐศาสตร์	55	6.4
การผลิต	55	6.4
ธุรกิจ	19	2.2
อื่นๆ (สถิติ ผู้ประกอบการ โลจิสติก ฯลฯ)	17	2.0

ในเรื่องของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจส่วนบุคคลของนักศึกษาซึ่งวัดจากจำนวนของบุคคลที่เป็นผู้ประกอบการนั้น ผลการศึกษาพบว่านักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีพ่อแม่เป็นผู้ประกอบการหรือเจ้าของธุรกิจเป็นจำนวนมากที่สุดคือ 363 คน คิดเป็นร้อยละ 42.5 ของคำตอบ รองลงมา คือ ญาติสนิท จำนวน 352 คิดเป็นร้อยละ 41.2 พี่น้อง จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 25.3 และเพื่อนสนิท 168 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7 ของคำตอบ ดังแสดงในตารางที่ 5



ตารางที่ 5 บุคคลใกล้ชิดที่ เป็นผู้ประกอบการหรือเจ้าของธุรกิจ

บุคคล	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
พ่อแม่	363	42.5
พี่น้อง	216	25.3
ญาติสนิท	352	41.2
เพื่อนสนิท	168	19.7

สำหรับประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ พบว่ากิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างทำหรือเข้าร่วมมากที่สุดที่การทำธุรกิจระหว่างเรียน 378 ราย หรือร้อยละ 44.3 ของคำตอบ รองลงมาคือเข้าร่วมโครงการ startup หรือแบบจำลองธุรกิจ จำนวน 183 ราย หรือร้อยละ 21.4 ของคำตอบ ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ

กิจกรรม	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
การทำธุรกิจระหว่างเรียน	378	44.3
การฝึกงาน	152	17.8
ร่วมโครงการ Startup หรือแบบจำลองธุรกิจ	183	21.4
การไปทำงานต่างประเทศช่วงปิดเทอม	97	11.4

ความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการและปัจจัยที่มีอิทธิพล

ผลการศึกษาดังแสดงในตารางที่ 7 พบว่าในภาพรวมแล้วนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการอยู่ในระดับสูงโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 และเมื่อพิจารณาในรายประเทศแล้วก็ไม่พบว่าแตกต่างกันมากนัก โดยประเทศไทยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 พม่าเท่ากับ 3.66 และลาวเท่ากับ 3.80

ทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับดีโดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.84 เมื่อวิเคราะห์รายประเทศพบว่าค่าเฉลี่ยของทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการอยู่ในระดับดี เช่นกัน โดยค่าเฉลี่ยของประเทศไทยเท่ากับ 3.94 พม่าเท่ากับ 3.67 และ สปป.ลาวเท่ากับ 3.80



ตารางที่ 7 ความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการและปัจจัยที่มีอิทธิพล

ตัวแปร	ไทย		พม่า		ลาว		ภาพรวม	
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.
ความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ (IE)								
(1)	3.73	.814	3.55	.767	3.73	.807	3.68	.825
(2)	3.85	.850	3.49	.786	3.83	.842	3.77	.858
(3)	3.61	.843	3.42	.745	3.68	.908	3.59	.867
(4)	3.79	.855	3.48	.926	3.93	.832	3.77	.887
(5)	3.61	.928	3.83	.937	3.70	.823	3.67	.906
(6)	4.12	.789	3.91	.863	3.93	.891	4.00	.862
(7)	3.73	.995	3.72	.920	3.75	.927	3.73	.964
(8)	3.63	.980	3.86	.801	3.89	.853	3.75	.925
ค่าเฉลี่ย	3.75	.692	3.65	.681	3.80	.667	3.74	.698
ทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ								
(1)	3.84	.843	3.67	.700	3.58	.815	3.71	.829
(2)	4.29	.756	3.81	.692	3.98	.862	4.08	.827
(3)	4.01	.802	3.59	.772	3.77	.860	3.84	.851
(5)	3.64	.915	3.53	.853	3.72	.916	3.64	.917
(6)	3.94	.955	3.78	.751	3.98	.962	3.91	.943
ค่าเฉลี่ย	3.94	.614	3.67	.636	3.80	.697	3.83	.675
การคล้ายคลึงตามกลุ่มอ้างอิง (SN)								
(1)	3.55	.884	3.53	.700	3.65	.818	3.57	.844
(2)	3.49	.854	3.71	.861	3.62	.773	3.56	.840
(3)	3.13	.887	3.76	.890	3.41	.900	3.32	.930
(4)	3.95	.781	3.62	.688	3.73	.860	3.81	.819
(5)	3.99	.765	3.48	.591	3.67	.782	3.78	.786
(6)	3.85	.791	3.53	.614	3.53	.809	3.67	.800
ค่าเฉลี่ย	3.66	.602	3.60	.580	3.60	.616	3.62	.622
การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (PCB)								
(1)	2.69	.942	3.49	.659	3.01	.963	2.93	.956
(2)	3.13	.845	3.59	.715	3.18	.824	3.21	.839
(3)	3.28	.892	3.48	.720	3.33	.866	3.32	.868
(4)	2.98	.887	3.52	.603	3.20	.924	3.14	.891
(5)	2.79	1.09	3.66	.595	3.17	1.08	3.06	1.07
ค่าเฉลี่ย	2.97	.751	3.54	.531	3.17	.728	3.13	.746



ในส่วนของการคล้อยตามกลุ่มอิงหรือการรับรู้ถึงการยอมรับหรือความคาดหวังของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อตัวนักศึกษา พบว่าอยู่ในระดับสูงโดยมีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.67 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเทศพบว่าผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับภาพรวมคืออยู่ในระดับสูง โดยค่าเฉลี่ยของประเทศไทยเท่ากับ 3.66 พม่าเท่ากับ 3.60 และสปป.ลาว เท่ากันกับพม่าคือ 3.60

สำหรับการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมนั้น ผลการศึกษาพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.13 และเมื่อพิจารณารายประเทศก็ได้ผลสอดคล้องกันคือประเทศไทยมีค่าเฉลี่ยของปัจจัยนี้เท่ากับ 2.97 และ สปป.ลาวเท่ากับ 3.17 อย่างไรก็ตามประเทศพม่าถึงแม้จะอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน แต่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าภาพรวมและประเทศโดยมีค่าเฉลี่ยของการรับรู้ความสามารถเท่ากับ 3.54

ค่านิยมส่วนบุคคล

ผลการศึกษาพบว่าในภาพรวมพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ค่านิยมส่วนบุคคลสูงสุดสามด้านแรกได้แก่ ด้านสุขนิยม (hedonism) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.57 รองลงมาคือด้านทิศทางของตนเอง เท่ากับ 5.52 และด้านความเป็นสากล (universalism) เท่ากับ 5.44 ตามลำดับ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายประเทศพบว่ากลุ่มตัวอย่างนักศึกษาไทยมีค่านิยมส่วนบุคคลเฉลี่ยสูงสุดคือเท่ากับ 5.92 รองลงมาคือพม่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.21 และลาวเท่ากับ 4.44 โดยค่านิยมด้านที่มีคะแนนสูงสุดของกลุ่มตัวอย่างไทยและพม่าคือด้านสุขนิยม ขณะที่ลาวค่านิยมที่สูงที่สุดคือความเมตตา กรุณา ดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ค่านิยมส่วนบุคคล

ค่านิยม	ไทย		พม่า		ลาว		ภาพรวม	
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.
อำนาจ	5.12	2.038	4.97	1.186	3.50	2.283	4.49	2.189
ความสำเร็จ	6.24	1.790	5.23	1.368	4.30	2.408	5.34	2.198
สุขนิยม	6.70	1.618	5.37	1.161	4.27	2.478	5.57	2.249
แรงกระตุ้น	6.05	1.631	5.46	1.167	4.58	2.526	5.39	2.092
ทิศทางของตนเอง	6.41	1.667	5.09	1.261	4.65	2.489	5.52	2.159
ความเป็นสากล	6.25	1.654	4.96	1.009	4.71	2.520	5.44	2.108
ความเมตตา กรุณา	6.10	1.834	4.93	.873	4.85	2.524	5.42	2.138
ประเพณีนิยม	5.04	1.969	5.25	1.201	4.46	2.435	4.83	2.112
ความสอดคล้อง	5.39	1.978	5.32	1.304	4.57	2.481	5.11	2.748
ความมั่นคง	5.85	2.009	5.32	1.197	4.67	2.510	5.30	2.206
ค่าเฉลี่ย	5.92	1.284	5.21	1.112	4.44	2.195	5.24	1.825



การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานสำหรับการวิจัยครั้งนี้คือ “ทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม สภาพแวดล้อมทางธุรกิจส่วนบุคคล ประสบการณ์เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ ค่านิยมส่วนบุคคลมีอิทธิพล มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา”

ในการทดสอบสมมติฐานนี้ได้ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple regression) เพื่อตรวจสอบทัศนคติที่มีต่อการเป็นผู้ประกอบการ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม สภาพแวดล้อมทางธุรกิจส่วนบุคคล ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการและค่านิยมส่วนบุคคลในการทำนายระดับความตั้งใจในการผู้ประกอบการของนักศึกษา โดยได้วิเคราะห์เป็น 2 ส่วน คือ วิเคราะห์ภาพรวมและวิเคราะห์รายประเทศ

ภาพรวม

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณพบว่าค่า R Square ค่า Adjusted R Square และค่า F เท่ากับ .761, .579 และ 191.108 ตามลำดับในสมการถดถอยพหุคูณ ดังแสดงในตารางที่ 9 และ 10 ค่า F มีขนาดใหญ่และมีความสำคัญ (sig=0.00) ซึ่งหมายความว่าสมการถดถอยในภาพรวมมีความสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ (b) ของตัวแปรอิสระหรือตัวทำนายพบว่ามี 5 ตัวแปรจากทั้งสิ้น 6 ตัวแปรไม่เท่ากับศูนย์หรืออีกนัยหนึ่งคือตัวแปรทำนายดังกล่าวสามารถทำนายความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาซึ่งเป็นตัวแปรตามได้ ตัวแปรเหล่านี้ ได้แก่ ทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ ($t=16.189$, $Sig=0.00$) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ($t=8.794$, $Sig=0.00$) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ($t=5.613$, $Sig=0.00$) สิ่งแวดล้อมทางธุรกิจส่วนบุคคล ($t=2.325$, $Sig=0.020$) ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการ ($t=3.052$, $Sig=0.002$) ซึ่งสรุปได้ว่าตัวแปรทำนายดังกล่าวสามารถทำนายความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาได้ ในขณะที่ตัวแปรอิสระอีกตัวหนึ่งคือค่านิยมส่วนบุคคลมีค่าสัมประสิทธิ์ที่ไม่เท่ากับศูนย์อย่างมีความสำคัญ ($t=0.292$, $Sig=0.771$) ดังแสดงในตาราง 4.19 ซึ่งหมายความว่าตัวแปรค่านิยมส่วนบุคคลไม่ใช่ตัวทำนายความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา รายละเอียดแสดงในตารางที่ 11



ตารางที่ 9 สรุปตัวแบบ

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted Square	R Std. Error of the Estimate
1	.761 ^a	.579	.576	.44414

ตารางที่ 10 การทดสอบ ANOVA

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	226.193	6	37.699	191.108	.000 ^b
	Residual	164.716	835	.197		
	Total	390.909	841			

ตารางที่ 11 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรและค่าคงที่

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta				Tolerance	VIF
1	(Constant)	.207	.108			1.918	.055		
	Attitude of being entrepreneur (AE)	.488	.030	.469		16.189	.000	.601	1.664
	Subjective norm (SN)	.299	.034	.265		8.794	.000	.557	1.796
	Perceived control behavior (PCB)	.138	.025	.149		5.613	.000	.714	1.400
	Personal business environment (PBE)	.061	.026	.054		2.325	.020	.948	1.055
	Past entrepreneurial experience (PEE)	.043	.014	.073		3.052	.002	.885	1.130
	Personal Value (PE)	.003	.009	.007		.292	.771	.842	1.188

a. Dependent Variable: average entrepreneurship intention



ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุใหม่ โดยตัดตัวแปรค่านิยมส่วนบุคคลซึ่งไม่มีนัยสำคัญออก ดังแสดงในตารางที่ 12 ถึง 14 ตัวแปรทำนายหลักทั้งหมดมีค่าสัมประสิทธิ์ที่ไม่เท่ากับศูนย์อย่างมีนัยสำคัญ ทศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ ($t=16.757$, $Sig=0.00$) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ($t=8.858$, $Sig=0.00$) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม ($t=5.611$, $Sig=0.00$) สิ่งแวดล้อมทางธุรกิจส่วนบุคคล ($t=2.371$, $Sig=0.018$) และรวมอยู่ในแบบจำลองการถดถอยเป็นตัวทำนาย (ตัวถดถอย) สำหรับตัวทำนายเพิ่มเติมอื่นๆ เฉพาะประสบการณ์ที่ผ่านมาเท่านั้นที่มีนัยสำคัญ ($t=3.044$, $P=0.002$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การอธิบายเท่ากับ 0.761 หรือตัวแปรอิสระทุกตัวร่วมกันอธิบายตัวแปรตามหรือความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการได้ร้อยละ 57.6 (Adjusted R Square) นอกจากนี้สมการถดถอยในภาพรวมมีความถูกต้องอย่างมีนัยสำคัญ ($F=229.564$, $Sig=0.00$) และตัวแปรอิสระทุกตัวไม่มีความสัมพันธ์กันเอง โดยพิจารณาจากค่า VIF ที่ใกล้ 1

ตารางที่ 12 สรุปตัวแบบ

Model Summary				
Model	R	R Square	Adjusted Square	Std. Error of the Estimate
1	.761 ^a	.579	.576	.44390

ตารางที่ 13 การวิเคราะห์ ANOVA

ANOVA ^a						
Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	226.176	5	45.235	229.564	.000 ^b
	Residual	164.732	836	.197		
	Total	390.909	841			

ตารางที่ 14 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรและค่าคงที่

Coefficients ^a						
Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		Sig.	Collinearity Statistics
	B	Std. Error	Beta	t		Tolerance VIF



1	(Constant)	.210	.107		1.962	.050		
	Attitude of being entrepreneur (AE)	.490	.029	.471	16.757	.000	.638	1.568
	Subjective norm (SN)	.300	.034	.266	8.858	.000	.561	1.782
	Perceived control behavior (PCB)	.137	.024	.149	5.611	.000	.715	1.399
	Personal business environment (PBE)	.061	.026	.054	2.371	.018	.959	1.043
	Past entrepreneurial experience (PEE)	.042	.014	.072	3.044	.002	.905	1.105

การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุรายประเทศ

อย่างไรก็ดีเมื่อทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุเป็นรายประเทศดังแสดงในตารางที่ 15 พบว่าผลการศึกษามีความแตกต่างจากการการศึกษาในภาพรวม โดยในกรณีของประเทศไทยพบว่าตัวแปรที่สามารถทำนายความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ ได้แก่ ทศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ (Sig=0.00) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Sig=0.00) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Sig=0.00) และ สิ่งแวดล้อมทางธุรกิจส่วนบุคคล (Sig=0.02) แต่ตัวแปรประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Sig=0.325) และค่านิยมส่วนบุคคล (Sig=0.860) ไม่มีนัยสำคัญจึงไม่เป็นตัวแปรทำนายความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ

ในกรณีของประเศพม่าการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุพบว่ามีเพียง 3 ตัวแปรจากทฤษฎี TPB เท่านั้น ได้แก่ ทศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ (Sig=0.00) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Sig=0.00) การรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Sig=0.0) ที่มีนัยสำคัญและสามารถทำนายความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาได้

ส่วนในกรณีของ สปป ลาว ผลการศึกษาพบว่าสอดคล้องกับประเศพม่าคือมีเพียง 3 ตัวแปรจากทฤษฎี TPB เท่านั้น ได้แก่ ทศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ (Sig=0.00) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Sig=0.00) การรับรู้



ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมที่ ($Sig=0.032$) ที่มีนัยสำคัญสามารถทำนายความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาได้

ตารางที่ 15 ค่าสัมประสิทธิ์แยกเป็นรายประเทศ

Model		ไทย		พม่า		สปป ลาว	
		B	Sig	B	Sig	B	Sig
1	(Constant)	.090	.623	-.595	.015	.745	.000
	Attitude of being entrepreneur (AE)	.508	.000	.444	.000	.429	.000
	Subjective norm (SN)	.271	.000	.420	.000	.263	.000
	Perceived control behavior (PCB)	.178	.000	.255	.001	.093	.032
	Personal business environment (PBE)	.034	.325	**.	**.	.074	.110
	Past entrepreneurial experience (PEE)	.072	.002	.019	.466	-.004	.874
	Personal value (PE)	.003	.860	.031	.295	.022	.117

** ตัวแปรได้ถูกตัดออกโดยโปรแกรม

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าแม้ตัวแปรอิสระทั้งหมดในกรอบความคิดจะไม่มีนัยสำคัญตามสมมติฐาน แต่ตัวแปรหลักที่ได้มาจากทฤษฎี TPB ได้แก่ ทักษะคิดต่อการเป็นผู้ประกอบการ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมสามารถทำนายความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการได้ทุกตัวแปร นอกจากนี้ ตัวแปรทำนายอื่นที่ไม่ได้อยู่ในทฤษฎี TPB ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางธุรกิจส่วนตัวและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการยังเป็นตัวทำนายความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาได้เช่น ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าหากนักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการ ได้รับการสนับสนุนหรือกำลังใจจากบุคคลสำคัญในระดับสูง รับรู้ในความสามารถของตนเองในระดับสูง อยู่ในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจในระดับสูงและมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ นักศึกษาผู้นั้นจะมีความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการในระดับสูง



ผลการวิจัยครั้งนี้ยืนยันการทำนายของตัวแปรทัศนคติที่มีผลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาก่อนหน้านี้โดย Paço และคณะ (2011) Remeikiene และคณะ (2013) Kaseorg และ Raudsaar (2013) และ Saraih และคณะ, (2017) ผลการวิจัยครั้งนี้ยังยืนยันถึงอิทธิพลเชิงบวกของการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Ferreira และคณะ (2012) Krithika และ Venkatachalam (2014) และ Saraih และคณะ(2018) การวิจัยสนับสนุนอิทธิพลเชิงบวกของการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมที่รับรู้ต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการซึ่งสอดคล้องกับงานของ Kidwell และ Jewell (2010) Peg และคณะ (2012) และ Whidya (2017)

นอกจากตัวแปรที่ได้จากทฤษฎี TPB แล้ว งานวิจัยนี้ยังได้รับหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สนับสนุนอิทธิพลเชิงบวกของตัวแปรสภาพแวดล้อมทางธุรกิจส่วนบุคคล โดยผลการวิจัยยืนยันสภาพแวดล้อมทางธุรกิจส่วนบุคคลว่าอิทธิพลในทางบวกต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งผลการวิจัยนี้สนับสนุนและสอดคล้องกับผลงานวิจัยในอดีตของ Schlaegel และ Koenig (2013) Sieger, Philipp และ Erik Monsen (2015) และ Cano et al (2017) นอกจากนี้ยังผลการศึกษายืนยันประสบการณ์ที่ผ่านมาต่อเชิงบวกความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งหมายความว่าถ้านักศึกษาที่มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาตนเองในการเป็นผู้ประกอบการมากเท่าไร นักศึกษาผู้นั้นจะมีแนวโน้มที่จะมีความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการที่สูงขึ้น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาก่อนหน้านี้ซึ่งรวมถึงงานของ Driessen และ Zwart (2007) Souitaris และคณะ (2007) Basu และ Virick (2008) Kaseorg และ Raudsaar (2013) และ Rudhumbu และคณะ (2016)

อย่างไรก็ดี ผลการศึกษาไม่พบว่าค่านิยมส่วนบุคคลเป็นตัวทำนายความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา เช่น Jaén และคณะ (2010) Sanchez (2014) และ Karimi และ Makreet (2020)

ในการวิเคราะห์รายประเทศได้พบผลการศึกษาที่แตกต่างจากการวิเคราะห์ในภาพรวม เช่น ในกรณีของประเทศไทยสภาพแวดล้อมทางธุรกิจส่วนบุคคลไม่มีหลักฐานเชิงประจักษ์สนับสนุนการมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบ ส่วนของประเทศพม่าและ สปป ลาว ไม่พบหลักฐานเชิงประจักษ์ว่าสภาพแวดล้อมทางธุรกิจส่วนบุคคลและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเป็นผู้ประกอบมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา แต่ผลการศึกษาที่พบความสอดคล้องกับการวิเคราะห์ในภาพรวมคือตัวแปรค่านิยมส่วนบุคคลไม่พบหลักฐานในการทำนายความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการโดยตรง



ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษานี้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ทั้งในทางวิชาการและการบริหารงานสำหรับมหาวิทยาลัยในประเทศที่ศึกษาเนื่องจากมหาวิทยาลัยมีบทบาทหน้าที่ในการปลูกฝังและพัฒนาความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการให้แก่นักศึกษาในสาขาที่เกี่ยวข้องและเนื่องจากการเป็นผู้ประกอบการถือเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น จึงมีข้อเสนอแนะแก่มหาวิทยาลัยในประเทศที่เป็นกลุ่มเป้าหมายดังนี้ 1) มหาวิทยาลัยควรสร้างและส่งเสริมทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการผ่านการเรียนการสอนให้แก่ศึกษาด้านธุรกิจและเศรษฐศาสตร์อย่างจริงจังโดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสและประโยชน์ของการเป็นผู้ประกอบการ การใช้กรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จหรือเรื่องราวของผู้ประกอบการที่จะเป็นแรงบันดาลใจให้นักศึกษาคิดในการเริ่มต้นธุรกิจควรรวมอยู่ในหัวข้อที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจและการรับรู้ที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการ 2) อาจารย์มหาวิทยาลัยควรกระตุ้นส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาคิดว่าการประกอบอาชีพอิสระเป็นทางเลือกที่น่าสนใจสำหรับการประกอบอาชีพของนักศึกษา 3) เพื่อเพิ่มการรับรู้ความสามารถของตนในการเป็นผู้ประกอบการ มหาวิทยาลัย (อาจร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ) ควรจัดและส่งเสริมให้นักศึกษาได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการเพิ่มพูนทักษะและความสามารถของนักศึกษา เช่น โครงการบ่มเพาะผู้ประกอบการสำหรับนักศึกษาหรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่อยู่ในลักษณะเดียวกันเพื่อให้นักศึกษามีทักษะและความเชื่อมั่นตนเองในการเริ่มธุรกิจ 4) มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการระหว่างการศึกษ เช่น โครงการฝึกงาน การแข่งขันแผนธุรกิจ การฝึกอบรมการเริ่มต้นธุรกิจ ฯลฯ ยิ่งนักศึกษามีประสบการณ์จริงในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ประกอบการมากเท่าใดก็จะช่วยสร้างแรงจูงใจและความตั้งใจในการเริ่มธุรกิจหรือเป็นผู้ประกอบการมากขึ้น

ข้อจำกัดของการศึกษา

การศึกษานี้มีข้อจำกัดเช่นกัน 1) เนื่องจากสถานการณ์โควิดทำให้การเข้าถึงนักศึกษาของทั้งสามประเทศมีข้อจำกัดจึงสามารถเก็บตัวอย่างเฉพาะจากนักศึกษาในบางมหาวิทยาลัยของแต่ละประเทศ เช่น ในประเทศไทยเก็บข้อมูลจากนิสิตของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และใน สปป ลาว เก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยแห่งชาติเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ตัวอย่างที่ได้รับจึงไม่สามารถเป็นตัวแทนที่แท้จริงจากประชากรทั้งสองประเทศได้ 2) ในกรณีของประเทศพม่า ถึงแม้จะได้รับข้อมูลจากมหาวิทยาลัยที่หลากหลายแต่เนื่องจากสถานการณ์ทางการเมืองในประเทศในช่วงเวลาที่เก็บข้อมูลทำให้นักศึกษาในประเทศพม่าไม่เข้าชั้นเรียน ประกอบกับปัญหาความไม่เสถียรของระบบอินเทอร์เน็ตของพม่า ทำให้ไม่สามารถเก็บข้อมูลจากนักศึกษามาผ่านระบบออนไลน์ได้ ทำให้ไม่ได้ตัวอย่าง



ได้เป็นจำนวนมากเท่าที่ควร จึงไม่สามารถเป็นตัวแทนของนักศึกษาของประเทศพม่าได้ 3)นอกจากนี้การสุ่มตัวอย่างก็เป็นวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวกซึ่งเป็นวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็นจึงไม่สามารถจะได้ตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรที่แท้จริงได้ (true representation) แม้กระนั้น การศึกษานี้ถือเป็นการวิจัยเชิงบุกเบิก (exporation) ที่มีประโยชน์สำหรับเป็นการเอกสารอ้างอิงสำหรับการศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องในอนาคตต่อไป

Reference

- Ajzen, I. (1987). Attitudes, traits and actions: Dispositional prediction of behavior in social psychology. *Advances in Experimental Social Psychology*, 20, 1-63.
- Ajzen, I. (1991). The Theory of Planned Behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50, 179-211.
- Ajzen, I. (2002). Perceived behavioral control, self-efficacy, locus of control, and the theory of planned behavior. *Journal of Applied Social Psychology*, 32(4), 665–683.
- Basu, A. and Virick, M. (2008). Assessing Entrepreneurial Intentions Amongst Students: A Comparative Study. *National Collegiate Inventors & Innovators Alliance*, http://works.bepress.com/anuradha_basu/12/
- Berglund, K., Holmgren, C. (2013). Entrepreneurship education in policy and practice. *Int. J. of Entrepreneurial Venturing*, 9-27.
- Bird, B. (1998). Implementing Entrepreneurial Ideas: The Case for Intention. *The Academy of Management Review* [online]. 13(3) [cit. 2020-06-08].
- Boyd, N. G., Vozikis, G. S. (1994). The Influence of Self-Efficacy on the Development of Entrepreneurial Intentions and Actions. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 18(4), 63–77.
- Cai, Y., Shannon, R. (2012). Personal values and mall shopping behavior: The mediating role of attitude and intention among Chinese and Thai consumers. *Australasian marketing journal*, Elsevier, 20(1), 37-47.



- Choo, S., Wong, M. (2006). Entrepreneurial Intention: Triggers and Barriers to New Venture Creations in Singapore. *Singapore Management Review*. 28 (2), 47-64.
- Davey, T, Plewa, C., Struwig, M. (2011). Entrepreneurship perceptions and career intentions of international student. *Journal of education and training*, 53, 335–352.
- Davidsson, P. (1995). Determinants of Entrepreneurial Intentions. Jonskoping International Business School.
- Delmar, F., Davidsson, P. (2000). Where do they come from? Prevalence and characteristics of nascent entrepreneurs. *Entrepreneurship & Regional Development*. Routledge, 12(1), 1-23.
- Douglas, E., Shepherd, D. (2000). Entrepreneurship as a utility-maximizing response, *Journal of Business Venturing*, 15 (3), 231-251.
- Drucker, P. (2014). Innovation and Entrepreneurship: Routledge Classics. Taylor & Francis.
- Dyer, W.G., Handler, W. (1994). Entrepreneurship and family business: exploring the connections', *Entrepreneurship: Theory and Practice*, 19 (1), 71–83.
- Dunn, T., Holtz-Eakin, D. (2000). Financial capital, human capital, and the transition to self-employment: Evidence from intergenerational links. *Journal of Labor Economics*, 18 (2), 282–305.
- Fishbein, M., Ajzen, I. (1975). Belief, attitude, intention and behaviour: An introduction to theory and research: An introduction to theory and research. Reading, MA: Addison-Wesley,
- Gautam, M. (2015). Entrepreneurship Education: Concept, Characteristics and Implications for Teacher Education. *Shaikshik Parisamvad*, 5, 21–35.
- Gelderen, M. V., Thurik, R., Bosma, N. (2005). Success and risk factors in the pre-startup phase. *Small Business Economics*, 24(4), 365–380.
- Hisrich, D.R., Ramadani, V. (2016). Effective Entrepreneurial Management: Strategy, Planning, Risk Management, and Organization: Springer Texts in Business and Economics. Springer International Publishing.
- Hisrich, D.R., Peters, P.M. (2002), *Entrepreneurship*, McGraw-Hill/Irwin, London



- Hoppe, M. (2016). The entrepreneurship concept – a short introduction. *Högre utbildning.*, 6, 95-108.
- Ilouga, N., S., Nyock, A. C. M., Sahut, J.M. (2014). Entrepreneurial intention and career choices: the role of volition: the role of volition. *Small Business Economics.* 42(4), 717-728.
- Israr, M., Saleem, M. (2018). Entrepreneurial intentions among university students in Italy. *Journal of Global Entrepreneurship Research*, 8(1), 20.
- Izquierdo, E., Buelens, M. (2011). Competing models of entrepreneurial intentions: The influence of entrepreneurial self-efficacy and attitudes: The influence of entrepreneurial self-efficacy and attitudes. *Int. J. of Entrepreneurship and Small Business*, 13(1), 75-91.
- Jaén, I., Moriano, JA, Liñán, F. (2013). Personal values and entrepreneurial intentions: An empirical study. In: Fayolle, A, Kyrö, P, Mets, T. (eds) *Conceptual Richness and Methodological Diversity in Entrepreneurship Research*. Cheltenham: Edward Elgar, 15–31.
- Joshi, D. U., Caroline, B. (Ed). (2020). *Urban Spaces and Gender in Asia: Sustainable Development Goals Series*. Springer Nature.
- Karimi, S., Makreet, A.S. (2020). The Role of Personal Values in Forming Students' Entrepreneurial Intentions in Developing Countries. *Frontier in Psychology*, doi: [10.3389/fpsyg.2020.525844](https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.525844)
- Kautonem, T., Gelderen, M., Fink, M. (2015). Robustness of the Theory of Planned Behavior in Predicting Entrepreneurial Intentions and Actions. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 39, 655-674.
- Kilenthong, T., Rueanthip, K.(2018). Entrepreneurship and family businesses in Thailand. *Asian-Pacific Economic Literature*. DOI: 10.1111/apel.12215.
- Krueger, N., Carsrud, A. (1993). Entrepreneurial intentions: Applying the theory of planned behaviour: Applying the theory of planned behaviour. *Entrepreneurship & Regional Development*, 5, 315-330.



- Krueger, N., Brazeal, D.V. (1994). Entrepreneurial Potential and Potential Entrepreneurs. *Entrepreneurship Theory and Practice*. SAGE Publications, 18(3), 91-104.
- Krueger, N., Reilly, M., Carsrud, A. (2000). Competing Models of Entrepreneurial Intention. *Journal of Business Venturing*. 15, 411-432.
- Lee, S., Wong, P.K. (2004). An exploratory study of technopreneurial intentions: a career anchor perspective. *Journal of Business Venturing*. 19(1), 7-28.
- Liñán, F. (2005): Development and validation of an Entrepreneurial Intention Questionnaire (EIQ), IntEnt05 Conference, Guildford (United Kingdom), 10-13 July.
- Livesay, H.C. (2016). American Made: Shaping the American Economy: Shaping the American Economy. Taylor & Francis.
- Murphy, A. E. (1986). Richard Cantillon, entrepreneur and economist. Oxford [Oxfordshire]: Clarendon Press.
- Myanmar Times (2019). Myanmar: A burgeoning entrepreneurial ecosystem, www.mmtimes.com/news/myanmar-burgeoning-entrepreneurial-ecosystem
- Nielsen, R. P., Peters, M. P., & Hisrich, R. D. (1985). Intrapreneurship Strategy for Internal Markets- Corporate, Non-Profit and Government Institution Cases. *Strategic Management Journal*, 6(2), 181-189.
- OECD (2011), Thailand: Key Issues and Policies, OECD Studies on SMEs and Entrepreneurship, OECD Publishing, Paris
- Prodan, I., Drnovsek, M. (2010). Conceptualizing academic-entrepreneurial intentions: An empirical test. *Technovation*, 30(5), 332-347.
- Remeikiene, R., Dumciuvienė, D., Startienė, G. (2013). Explaining Entrepreneurial Intention of University Students: The Role of Entrepreneurial Education, Active Citizenship by Knowledge Management & Innovation: Proceedings of the Management, Knowledge and Learning International Conference 2013,, ToKnowPress.



- Sánchez, A.C. (2014). The Role of Personal Values in the Entrepreneurial Process. Ph.D.Thesis, Barcelona University.
- Sagiv, L., Roccas, S., Cieciuch, J., Schwartz, S. H. (2017). Personal values in human life. *Nature Human Behaviour*, 1(9), 630–639.
- Schumpeter, J.A. (1934). *The Theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest and the Business Cycle*, translated from the German by Redvers Opie, New Brunswick (U.S.A) and London (U.K.): Transaction Publishers.
- Schwartz, S. H. (1992). Universals in the content and structure of values: Theoretical advances and empirical tests in 20 countries. *Advances in experimental social psychology*. 25 (1), 1–65.
- Shane, S., Venkataraman, S. (2000). The Promise of Entrepreneurship as a Field of Research. *The Academy of Management Review*, 25(1).
- Shapero, A. (1975). Entrepreneurship and Economic Development. Project ISEED.
- Shapero, A., Sokol, L. (1982). The Social Dimensions of Entrepreneurship. *Encyclopedia of Entrepreneurship*, 72-90
- Shapero, A. (1984). “The Entrepreneurial Event,” In: C. A. Kent Ed., *The environment for entrepreneurship*, M.A.: Lexington Books, Toronto, 21-40.
- Taylor, M. (2001). Self-Employment and Windfall Gains in Britain: Evidence from Panel Data. *Economica*, 68(272), 539-565.
- UNDP report. (2019). Youth Entrepreneurship in Asia and the Pacific 2019.
- Weber, J. (2017). Discovering the Millennials’ Personal Values Orientation: A Comparison to Two Managerial Populations. *Journal of Business Ethics*, 143(3), 517-29.
- Zain, M., Zahariah, A. A., Ghani, E.K. (2010). Entrepreneurship Intention Among Malaysian Business Students. *Canadian Social Science*, 6(3), 35-45.

